

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 278g/2021

privind excepția de neconstituționalitate a
unor dispoziții din articolul 264¹ alin. (1) din Codul penal
(*solicitarea acordului persoanei la aplicarea pedepsei sub formă de
muncă neremunerată în folosul comunității*)

CHIȘINĂU

31 martie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 17 decembrie 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 31 martie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore” din articolul 264¹ alin. (1) din Codul penal, ridicată de dl judecător Ghenadie Eremciuc, în dosarul nr. 1-242/2020, pendinte la Judecătoria Bălți, sediul central.

2. Sesizarea a fost trimisă de dl judecător Ghenadie Eremciuc de la Judecătoria Bălți, sediul central, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Bălți, sediul central, se află cauza penală de învinuire a dlui Leonid Andrianov de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 264¹ alin. (1) [*Conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe*] din Codul penal.

4. Această cauză penală este judecată în lipsa inculpatului. Inculpatul este anunțat în căutare.

5. Printr-o încheiere din 13 decembrie 2021, dl judecător Ghenadie Eremciuc a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore” din articolul 264¹ alin. (1) din Codul penal și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 8 Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

„(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

[...].”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 114 Înfăptuirea justiției

„Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.”

Articolul 115 Instanțele judecătorești

„(1) Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

[...]”

Articolul 119 Folosirea căilor de atac

„Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.”

Articolul 120 Caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive

„Este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive.”

7. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 67 Munca neremunerată în folosul comunității

„(1) Munca neremunerată în folosul comunității constă în antrenarea condamnatului, în afara timpului serviciului de bază sau de studii, la muncă, determinată de autoritățile administrației publice locale.

[...]

(3) În caz de eschivare cu rea-voință a condamnatului de la munca neremunerată în folosul comunității, ea se înlocuiește cu închisoare, calculându-se o zi de închisoare pentru 4 ore de muncă neremunerată în folosul comunității. În acest caz, termenul închisorii poate fi mai mic de 3 luni.

[...]”

Articolul 264¹ Conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe

„(1) Conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de substanțe stupefiante și/sau de alte substanțe cu efecte similare

se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul sesizării a notat că față de persoana vinovată de infracțiunea prevăzută de articolul 264¹ alin. (1) din Codul penal [*conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe*] poate fi aplicată doar pedeapsa de muncă neremunerată în folosul comunității, neexistând pentru aceasta o alternativă. În această situație, instanța de judecată ar fi lipsită de posibilitatea de a aplica și de a individualiza pedeapsa pe baza circumstanțelor particulare ale cazului.

9. Totodată, autorul sesizării afirmă că pedeapsa de muncă neremunerată în folosul comunității, prevăzută de articolul 264¹ alin. (1) din Codul penal, poate fi aplicată doar în situația în care inculpatul acceptă să execute o asemenea pedeapsă. Totuși, în situația în care cauza penală este judecată în lipsa inculpatului, instanța de judecată ar fi în imposibilitatea de a aplica o pedeapsă persoanei vinovate. Mai mult, autorul sesizării a apreciat că în această situație ar exista o discriminare între persoanele care sunt prezente la judecarea cauzei și cele care lipsesc de la judecarea cauzei.

10. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile contestate contravin articolelor 6, 7, 8, 16, 20, 21, 26, 114, 115, 119 și 120 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul penal, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea observă că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de judecător din oficiu. Astfel, sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta în Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă textul „se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore” din articolul 264¹ alin. (1) din Codul penal. Acest articol stabilește

răspunderea penală pentru conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe.

15. Prevederile contestate au mai fost contestate anterior în fața Curții Constituționale, însă această excepție de neconstituționalitate conține argumente noi.

16. În continuare, Curtea reține că o condiție obligatorie pentru formularea excepției de neconstituționalitate o reprezintă aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția (a se vedea punctul 1 din dispozitivul HCC nr. 2 din 9 februarie 2016).

17. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care persoana este învinuită de comiterea infracțiunii de conducere a mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat. Prin urmare, Curtea admite că prevederile contestate pot fi aplicate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

18. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența a cel puțin unui drept garantat de Constituție (a se vedea DCC nr. 44 din 1 aprilie 2021, § 20; DCC nr. 78 din 3 iunie 2021, § 17).

19. Autorul sesizării susține că textul contestat contravine articolelor 6 [*separația și colaborarea puterilor*], 7 [*Constituția, Lege Supremă*], 8 [*respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale*], 16 [*egalitatea*], 20 [*accesul liber la justiție*], 21 [*prezumția nevinovăției*], 26 [*dreptul la apărare*], 114 [*înfăptuirea justiției*], 115 [*instanțele judecătorești*], 119 [*folosirea căilor de atac*] și 120 [*caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive*] din Constituție.

20. Potrivit articolelor 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată. Această condiție nu este îndeplinită în raport cu articolele 6, 7, 8, 21, 26, 114, 115, 119 și 120 din Constituție.

21. În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate, precizând că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument (a se vedea DCC nr. 46 din 1 aprilie 2021, § 17 și jurisprudența citată acolo).

22. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizărilor formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională s-ar substitui autorilor lor în invocarea argumentelor de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control din oficiu (a se vedea HCC nr. 12 din 6 aprilie 2021, § 32).

23. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că pentru a fi aplicabil articolul 16 din Constituție, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție (HCC nr. 30 din 23 septembrie 2021, § 42).

24. În continuare, Curtea va analiza dacă textul contestat implică vreo ingerință în accesul liber la justiție, garantat de articolul 20 din Constituție.

25. Cu privire la pretinsa imposibilitate de a individualiza pedeapsa, în jurisprudența sa, Curtea a stabilit că articolul 20 din Constituție devine incident atunci când este afectat principiul individualizării sancțiunii (a se vedea DCC nr. 123 din 3 august 2021, § 24 și jurisprudența citată acolo).

26. Curtea a menționat că stabilirea sancțiunilor de drept penal este, pe de o parte, o sarcină care îi revine legislatorului. Acesta stabilește pedepsele și celelalte sancțiuni de drept penal prin fixarea unor limite minime și maxime, în conformitate cu importanța abstractă a valorii sociale protejate. Pe de altă parte, stabilirea sancțiunilor de drept penal reprezintă o sarcină pe care judecătorul o realizează în limitele stabilite de lege. Judecătorul are puterea de a stabili pedepsele în cadrul anumitor limite predeterminate, de a le reduce în funcție de anumite criterii și, totodată, poate alege să aplice sau nu o sancțiune concretă, în raport cu particularitățile faptei și cu persoana infractorului (a se vedea DCC nr. 12 din 29 ianuarie 2019, § 17; DCC nr. 123 din 3 august 2021, § 25).

27. Analizând prevederile contestate și normele referitoare la individualizarea judiciară, Curtea observă că judecătorii au o marjă discreționară la stabilirea pedepsei pentru comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 264¹ alin. (1) din Codul penal. Judecătorii aplică munca neremunerată în folosul comunității în limitele prevăzute de acest articol, *i.e.* de la 200 la 240 de ore. De asemenea, potrivit articolului 79 alin. (1) din Codul penal, judecătorii dispun de criterii legale, atât pentru a stabili termenul pedepsei cu muncă neremunerată sub limita minimă, cât și pentru a aplica o pedeapsă mai blândă, de o altă categorie (a se vedea DCC nr. 123 din 3 august 2021, § 26).

28. În acest caz, Curtea nu poate reține critica referitoare la încălcarea articolului 20 din Constituție, pentru că judecătorii dispun de criterii generale și speciale de individualizare a pedepsei penale în discuție și, prin urmare, nu este afectat principiul individualizării sancțiunii (*ibidem*, § 27).

29. Cu privire la pretinsa necesitate de a solicita acordul pentru aplicarea pedepsei muncii neremunerate în folosul comunității, Curtea reține că, potrivit articolului 67 alin. (1) din Codul penal, munca neremunerată în folosul comunității constă în antrenarea condamnatului, în afara timpului serviciului de bază sau de studii, la o muncă stabilită de autoritățile administrației publice locale.

30. Munca neremunerată în folosul comunității reprezintă o pedeapsă alternativă detenției. Codul penal nu prevede că judecătorul trebuie să solicite acordul de la inculpat pentru aplicarea pedepsei muncii neremunerate în folosul comunității. Dacă ar face acest lucru, atunci judecătorul ar da în vileag soluția pe care o va pronunța, *i.e.* o sentință de condamnare.

31. Totodată, Curtea constată că, în caz de eschivare cu rea-voință a condamnatului de la executarea muncii neremunerate în folosul comunității, legiuitorul a stabilit la articolul 67 alin. (3) din Codul penal că această pedeapsă se înlocuiește cu închisoare, calculându-se o zi de închisoare pentru două ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

32. Așadar, Curtea reține că textul contestat nu constituie o ingerință în articolul 20 din Constituție. Pentru că nu s-a constatat existența vreunei ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție, invocate de autorul excepției, Curtea reține că nici articolul 16 din Constituție nu este incident.

33. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore” din articolul 264¹ alin. (1) din Codul penal, ridicată de dl judecător Ghenadie Eremciuc, în dosarul nr. 1-242/2020, pendinte la Judecătoria Bălți, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 31 martie 2022

DCC nr. 42

Dosarul nr. 278g/2021